

КВАЛІФІКУЮЧІ ОЗНАКИ СКЛАДУ ЗЛОЧИНУ БЕЗПІДСТАВНОЇ НЕВИПЛАТИ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ, СТИПЕНДІЇ, ПЕНСІЇ ЧИ ІНШИХ УСТАНОВЛЕНИХ ЗАКОНОМ ВИПЛАТ

О.М. Олейнічук

здобувач кафедри кримінального права та процесу

ВНЗ «Національна академія управління»

Постановка проблеми. Актуальність цієї роботи зумовлена тим, що з'ясування суті кваліфікуючих ознак складу злочину, передбаченого ст.175 КК України має важливе значення для правильної кваліфікації діяння і призначення судом справедливого вироку, адже їх наявність значно впливає на ступінь суспільної небезпеки вчиненого діяння і суб'єкта злочину, а також на характер відповідальності і розмір покарання.

Частиною сьомою статті 43 Конституції України, передбачено, що право на своєчасне одержання винагороди за працю захищається законом, статтею 46, що громадяни мають право на соціальний захист, а також статтею 53, що держава забезпечує надання державних стипендій та пільг учням і студентам [1]. Дослідження кваліфікуючих ознак складу злочину безпідставної не виплати заробітної плати, стипендії, пенсії чи інших установлених законом виплат з метою забезпечення справедливої диференційованої кримінальної відповідальності особам, які вчинили зазначений злочин, є досить важливим, адже в статті 1 Кримінального кодексу України зафіксовано, що його завданням є правове забезпечення охорони прав і свобод людини і громадянина, власності тощо [2].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Суттєвий внесок у дослідженні питань кримінальної відповідальності за злочин щодо не виплати заробітної плати, стипендії, пенсії чи інших установлених законом виплат, зокрема зробили П.П.Андрушко, А.П.Бабій, С.І.Бородін, Ю.С.Варанкіна, Ю.В.Гродецький, Н.Ю.Гронська, І.О.Зінченко, О.В.Кладков, Д.Л.Кокорін, Л.М.Кривоченко, А.С.Курманов, С.Я.Лихова, М.І.Мельник, В.І.Павликівський, О.В.Панкратова, Є.І.Соктоєва, В.В.Топчій та інші.

Проблему кваліфікуючих ознак складів злочинів в цілому досліджували П.П.Андрушко, Ю.В.Александров, Ю.В.Баулін, Н.О.Гуторова, О.О.Дудоров, В.А.Клименко, В.К.Матвійчук, О.К.Марін, В.О.Навроцький, Н.А.Орловська, Ю.А.Пономаренко, Ю.В.Філей, М.І.Хавронюк та інші.

Не дивлячись на те, що проблему кваліфікуючої ознаки складу злочину невикплати заробітної плати, стипендії, пенсії чи інших установлених законом виплат розглядали в кримінально-правовій літературі та юридичній науці [3, с.403-406; 4, с.128-146; 5, с.524-525; 6, с.310-311; 7, с.463-464; 8, с.120; 9, с.355; 10, с.473; 11, с.179-180; 12, с.103; 13, с.31; та інші], вона ще потребує подальшого наукового дослідження.

Питаннями цих невикплат переймаються й міжнародні організації [14, 15].

Мета статті полягає у всебічному дослідженні кваліфікуючих ознак складу злочину безпідставної невикплати заробітної плати, стипендії, пенсії чи інших установлених законом виплат.

Основні результати дослідження. У ч.2 ст.175 КК України сформульований кваліфікований склад злочину за ознакою вчинення діяння зазначеного у ч.1 ст.175 КК України внаслідок такої обтяжуючої обставини, як нецільове використання коштів, що призначені для виплати заробітної плати, стипендії, пенсії та інших установлених законом виплат. Зазначене відповідає визначенню, що кваліфікований склад злочину – це такий склад, який містить обтяжуючі, порівняно з основним складом, обставини, що тягне за собою більш суворе покарання згідно з відповідною санкцією, а також тому, що кваліфіковані ознаки розташовані в частині другій (і наступних) статті, а в першій частині сформульовано основний склад злочину [16, с.64]. Також Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України у висновку від 02.07.2013 року на проект Закону „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо кримінальної відповідальності за невикплату заробітної плати, стипендії, пенсії та інших установлених законом виплат)” вважає, що безпідставна невикплата заробітної плати, стипендії, пенсії чи інших установлених законом виплат за наявності достатніх для цього коштів внаслідок їх нецільового використання має визнаватись кваліфікованим складом злочину, передбаченим

частиною першою статті 175 КК України [17, с.4]. П.П.Андрушко досліджуваний тут злочин називає кваліфікованим видом складу злочину [5, с.524; 6, с.310], М.І.Мельник – кваліфікуючою ознакою злочину [7, с.450], а автори науково-практичного коментарю до Кримінального кодексу України під загальною редакцією М.О.Потебенька, В.Г.Гончаренка – кваліфікованим видом злочину [11, с.179]. Тому ми не можемо погодитися з твердженням В.В.Топчія, що мова тут практично йде не про кваліфікуючу ознаку, а про окремий злочин [4, с.128], адже структура побудови цієї частини норми повністю відповідає загальноприйнятому підходу побудови такої норми з кваліфікованою ознакою.

Не дивлячись на те, що С.Я.Лихова, яка лише частково погоджується із М.І.Хавронюком, який вважає ст.175 КК України прикладом надмірної криміналізації [3, с.403], безумовно вважає ч.2 ст.175 КК України прикладом надмірної криміналізації і пропонує виключити її із тексту ст.175 КК України [3, с.404]. Далі вона стверджує, що виключення цієї норми не означає декриміналізації даного діяння, а тільки означає інші підходи до кваліфікації окремого різновиду злочину, відповідальність за який передбачена в ст.175 КК України [3, с.406]. В.В.Топчій також вважає, що слід відмовитися від складу злочину, передбаченого ч.2 ст.175 КК України, хоча на сьогодні практично всі науковці і практики розглядають діяння, відповідальність за яке передбачене в ч.2 ст.175 КК України, не як окремий злочин, а як кваліфікований вид невиконання відповідних коштів [4, с.144]. Ми ж у свою чергу підтримуємо вищезазначений висновок Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України, в якому у ч.5 обгрунтовано недоцільність виключення досліджуваної кваліфікуючої ознаки за умови, що таке законодавче нововведення не стимулюватиме керівників юридичних осіб, а також громадян – суб'єктів підприємницької діяльності спрямовувати наявні кошти перш за все на виплату заробітної плати громадян, що може призвести до порушень конституційних прав останніх [17, с.4]. Зокрема у цій частині висновку також зауважено, що на обгрунтування такої позиції у Пояснювальній записці до законопроекту від 05.02.2013 реєстр. №2180 зазначається, що „розпорядження коштами за призначенням регламентується тільки для установ та організацій, які

фінансуються з бюджету. В той час як згідно зі статтею 319 Цивільного кодексу України та статтею 134 Господарського кодексу України власник (суб'єкт господарювання) володіє, користується і розпоряджається своїм майном, у тому числі коштами, на власний розсуд”, а отже зазначене не повинно порушувати конституційні права громадян, а саме право на отримання винагороди за працю, що відповідно до частини третьої статті 15 Закону України „Про оплату праці” здійснюється в першочерговому порядку [17, с.4]. Щодо останнього, то не погоджуємося також і з твердженням В.В.Топчія, що такі положення законодавства, які суперечать одне одному, роблять неможливими як правильне застосування норм, які містяться в ст.175 КК України, так і однозначне тлумачення терміну „безпідставна” (у контексті Закону України „Про оплату праці” воно взагалі втрачає сенс), а також і термінологічного звороту „нецільове використання” [4, с.144], адже як зазначено вище, ми перш за все, маємо справу не з колізією законодавства, а з порушенням конституційних прав громадян, що відповідно до ч.2 ст.8 Конституції України є неприпустимим [1].

Важливим для нас у цьому дослідженні є обґрунтовані О.В.Ільїною положення про те, що за своєю природою обтяжуючі обставини є юридичними фактами, а в окремих випадках – певним їх поєднанням [18, с.5]. Саме тому, на думку цього науковця, юридична природа обтяжуючих обставин може бути розкрита найбільш повно та точно саме за допомогою поняття „юридичні факти”, а не з використанням досить поширених в юридичній літературі понять „фактори”, „дані”, „ознаки” чи „обставини”. О.В.Ільїна вважає, що відправною точкою для розуміння юридичної природи обтяжуючих обставин повинно бути семантичне значення слова „обставина”, під яким розуміють явище, подію, факт і т. ін., що пов'язані з чим-небудь, супроводять або викликають що-небудь, впливають на щось [19, с.819], а отже обставини (факти), про які йде мова, можуть потягти за собою настання певних правових наслідків (зумовлюють можливість посилення кримінальної відповідальності) і таким чином, являють собою не просто соціальні факти, а носять правовий характер, що дозволяє кваліфікувати їх як юридичні факти [18, с.8].

При дослідженні об'єктивної сторони вказаного складу злочину нами було

доведено, що даний злочин є злочином з формальним складом [20, с.66], так як тут маємо вказівку на форму такої невиклати, а не на наслідки, і тим більше, причинний зв'язок. Зазначене має важливе практичне значення в правоохоронній діяльності, адже суспільно небезпечні наслідки і причинний зв'язок між ними та діянням встановлювати не обов'язково, у зв'язку з тим, що вони у випадку з формальним складом на кваліфікацію не впливають.

Заслуговує тут на нашу увагу й такий факт, як пропозиція Кабінету Міністрів України проектом Закону України „Про посилення відповідальності за несвоєчасну виплату або безпідставну невиклату заробітної плати, стипендії, пенсії чи інших встановлених законом виплат” від 14.05.2008 реєстр. №2473 доповнити частину другу статті 175 КК України словами „або спричинило тяжкі наслідки” [21]. Але у ч.3 Висновку Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України від 31.05.2008 року на цей проект зокрема було зазначено, що введення до ч.2 ст.175 КК нової кваліфікуючої ознаки у вигляді спричинення тяжких наслідків потребує розкриття її змісту подібно до того, як це передбачено, наприклад, у ст.ст. 364, 423 КК [22]. Також у пропозиціях та зауваженнях Верховного Суду України щодо зазначеного законопроекту висловлено наступне: „Частину другу статті 175 КК України проектом пропонується доповнити словами „або спричинило тяжкі наслідки”. На наш погляд, передбачаючи цю кваліфікуючу ознаку, варто було б у диспозиції норми вказати, які саме наслідки слід вважати тяжкими. Загалом таке доповнення диспозиції частини другої видається нелогічним, якщо розглядати його у комплексі із запропонованими змінами до санкції цієї частини. Так, запропонувавши встановити кримінальну відповідальність за настання тяжких наслідків у разі безпідставної невиклати заробітної плати, стипендії, пенсії чи іншої установленної законом виплати, автори законопроекту одночасно пропонують зменшити розмір покарання у виді позбавлення волі з трьох до двох років. Така редакція визначає злочин, який спричиняє настання тяжких наслідків, як злочин невеликої тяжкості відповідно до класифікації передбаченої у статті 12 КК України.” [23]. Слід зазначити, що С.Я.Лихова на це також звернула увагу, а саме, що ч.2 ст.145¹ КК РФ як обтяжуюча ознака передбачені тяжкі наслідки

(смерть людини, втрата житла тощо) [3, с.404]. Майже аналогічне зауваження зробив і В.В.Топчій [4, с.142]. Але зазначені вчені не вважали за потрібне доводити введення таких змін у карний закон України. Зазначеному аспекту присвятили частини своїх робіт такі російські вчені, як О.В.Панкратова [13, с.31], Є.І.Соктоєва [24, с.97-105], Н.Ю.Гронська [25, с.149-161] та інші. Зокрема О.В.Панкратова зауважила наступне: „Справа в тім, що обмеження в діючій статті кваліфікуючих ознак тільки дефініцією „тяжкі наслідки” певною мірою спотворює оцінку злочинного діяння. Підтверджує цей висновок практично повна відсутність практики по ч.3 ст.145¹ КК РФ. Це зв'язано з тим, що законодавець поєднує посилений захист прав потерпілого тільки з настанням екстремальних обставин, що навряд чи відповідає принципів гуманізму карного законодавства” [13, с.31]. Введення в КК України такої обтяжуючої кваліфікуючої ознаки як „тяжкі наслідки”, що також потребує додаткового обґрунтування, буде характеризувати такий злочин як злочин з матеріальним складом, а значить його слід виділити окремо як особливо кваліфікований. Зазначене зумовить крім встановлення певних тяжких наслідків, можливо і з врахуванням різних ступенів їх тяжкості, також дослідження правоохоронними органами наявних в цих випадках причинно-наслідкових зв'язків. Отже, можна зробити висновок про недоцільність, без проведення відповідного обґрунтування, на сьогоднішній день внесення в карний закон України таких нововведень, що мають вигляд „сліпого запозичення” норм іншої країни з відповідними наслідками (практично повна відсутність практики по такій частині норми).

Враховуючи вищезазначене тут, маючи певне теоретичне підґрунтя щодо розуміння суті цього кваліфікованого складу злочину, слід також навести інші коментовані точки зору українських вчених щодо цієї обтяжуючої обставини, яка має значення юридичного факту, як нецільове використання коштів, що призначені для виплати заробітної плати, стипендії, пенсії та інших встановлених законом виплат.

По-перше, з'ясуємо розуміння ними такої ключової кваліфікуючої ознаки, як нецільове використання зазначених коштів. П.П.Андрушко вважає, що нецільове використання призначених для виплати коштів – це їх використання на

інші цілі, пов'язані із забезпеченням діяльності підприємства, установи, організації: оплата зобов'язань за укладеними договорами, виконання податкових зобов'язань, придбання сировини, обладнання, транспортних засобів, меблів, іншого майна, оплата виконаних робіт (наприклад, за ремонт приміщення) чи наданих послуг тощо [5, с.524; 6, с.310]. М.І.Мельник визнає, що відповідним нецільовим слід визнавати використання зазначених коштів на будь-які заходи, не пов'язані з їх виплатою як заробітної плати, стипендії, пенсії та інших установлених законом виплат (наприклад, для придбання сировини, обладнання, техніки, різних товарів, оплати оренди, послуг, на будівництво чи ремонт приміщення тощо), а ще вказану невиплату слід визнавати також такою, що сталася внаслідок нецільового використання зазначених коштів, якщо вона мала місце в результаті порушення вимог законодавства, відповідно до якого оплата праці працівників підприємств та організацій, у т. ч. тих, що знаходяться на госпрозрахунку й отримують дотації з бюджету, здійснюється в першочерговому порядку після сплати обов'язкових платежів [7, с.450]. І.О.Зінченко під нецільовим використанням коштів розуміє використання коштів, що призначалися на виплату заробітної плати, пенсії, стипендії на інші заходи, які не пов'язані з вказаними виплатами, наприклад, використання коштів з фондів зарплати для придбання обладнання, для ремонту приміщення, оплати оренди, послуг тощо [10, с.473]. Отже, ми не можемо повністю погодитися з думкою П.П.Андрушка, що за нецільовим призначенням, такі кошти можуть бути лише використані на інші цілі, пов'язані із забезпеченням діяльності підприємства, установи чи організації, адже як показує судово-слідча практика досить часто такі кошти спрямовуються й на особисті цілі. Із наведеного нам більше імпонують твердження М.І.Мельник та І.О.Зінченко, що не обмежують меж нецільового використання коштів, що призначалися на виплату заробітної плати, пенсії, стипендії.

По-друге, залишаються досить дискусійними питання, коли нецільове використання зазначених коштів пов'язане із вчиненням іншого злочину. Так, П.П.Андрушко розглядає випадки взаємодії ч.2 ст.175 та чч.1 і 2 ст.210 КК України, а саме: „Нецільове використання бюджетних коштів, призначених для

виплати зазначених у ч.1 ст.175 виплат, якщо їх сума в тисячу і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян, але є меншою від трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, вчинене керівником підприємства, установи, організації, фінансування яких здійснюється за рахунок бюджетних коштів, не потребує додаткової кваліфікації за ч.1 ст.210, оскільки склади злочинів, передбачені ч.1 ст.210 та ч.2 ст.175, якщо їх предметом є бюджетні кошти, співвідносяться між собою як загальний і спеціальний, а при такому виді конкуренції кримінально-правових норм має застосовуватись спеціальна норма (ч.2 ст.175). Якщо ж сума використаних не за цільовим призначенням бюджетних коштів, які мали бути використані на виплату зазначених у ст.175 виплат громадянам, в три тисячі і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян, то дії керівника підприємства, установи, організації повинні кваліфікуватися за сукупністю злочинів – за ч.2 ст.175 та ч.2 ст.210.” [5, с.524-525; 6, с.310-311].

М.І.Мельник зауважує, що якщо нецільове використання зазначених коштів пов'язане із вчиненням іншого злочину (наприклад, викраденням майна, зловживанням владою чи службовим становищем, службовим підробленням), вчинене слід кваліфікувати за сукупністю злочинів, а якщо предметом зазначеного нецільового використання були бюджетні кошти, вчинене утворює ідеальну сукупність злочинів і потребує кваліфікації за ч.2 ст.175 і відповідною частиною ст.210 [7, с.450].

І.О.Зінченко вважає, що якщо нецільове використання зазначених коштів було пов'язане із вчиненням іншого злочину, наприклад, розкраданням майна, зловживання владою чи службовим становищем, службовим підробленням, то вчинене слід кваліфікувати за сукупністю злочинів: ст.175 КК і ст.ст.191, 364, 366 КК, а в тих випадках, коли предметом нецільового використання були бюджетні кошти, вчинене утворює ідеальну сукупність злочинів і потребує кваліфікації за ч.2 ст.175 і ст.210 КК [10, с.473].

С.Я.Лихова частково погоджується з М.І.Хавронюком, що ч.2 ст.175 створює небажану конкуренцію зі ст.210 КК України (використання службовою особою бюджетних коштів усупереч їх цільовому призначенню) [3, с.403] і

вважає, що оскільки конкретний розмір нецільового використання бюджетних коштів, призначених для виплати заробітної плати, стипендії, пенсії та інших встановлених законом виплат в ч.2 ст.175 КК України, не вказаний, то у випадку, якщо їх сума в тисячу і більше разів перевищує НМДГ, дії керівника підприємства, установи, організації, фінансування яких здійснюється за рахунок бюджетних коштів, слід кваліфікувати за ч.1 ст.210 КК України (або за ч.2 ст.210 КК України, якщо предметом злочину були бюджетні кошти в особливо великому розмірі) [3, с.405]. Слід зазначити, що С.Я.Лихова погоджується з П.П.Андрушко, який на її думку по-іншому розглядає можливість кваліфікації таких діянь [3, с.405]. Ми ж у свою чергу погоджуємося із зазначеними вченими, адже їх трактування повністю відповідає сукупності ч.2 ст.175 КК України з частинами ст.210 КК України і відповідними частинами примітки до неї.

В.В.Топчій зазначає, що невивплата заробітної плати, її часткова виплата, виплата заробітної плати „в конверті”, нецільове використання коштів, призначених для виплати заробітної плати утворює сукупність ч.2 ст.175 КК України і складів таких злочинів як порушення законодавства про бюджетну систему України (ст.210 та ст.211 КК України), ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів (ст.212 КК України), ухилення від сплати страхових внесків на загальнообов'язкове пенсійне страхування (ст.212¹ КК України) [4, с.129-130]. В даному контексті слід врахувати також здійснений ним аналіз цих випадків [4, с.135-141]. Вважаємо, що застосування саме ст.211 КК України у сукупності з ч.2 ст.175 КК України є маловірогідним. На думку В.В.Топчія, якщо мова йде про умисне і корисливе використання керівниками небюджетних підприємств, установ та організацій, коштів, які повинні бути виплачені як заробітна плата, то їх дії потрібно кваліфікувати як привласнення, розтрату майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем (ст.191 КК України), так і як невивплату заробітної плати, а якщо невивплата заробітної плати пов'язана з учиненням службового підроблення, то ці дії слід додатково кваліфікувати і за ст.366 КК України [4, с.141]. В.В.Топчій зробив також узагальнення судової практики, яке свідчить про те, що невивплата заробітної плати часто кваліфікується за сукупністю із злочинами, передбаченими

статтями 364 та 366 КК України [4, с.144]. Проведений нами аналіз понад семисот вироків у Єдиному державному реєстрі судових рішень (<http://www.reyestr.court.gov.ua>) за пізніший період починаючи з 2007 року і до сьогоднішнього дня також підтверджує останнє зазначене В.В.Топчієм, отже ми маємо один вирок за сукупністю ч.2 ст.175 і ч.2 ст.364 КК України від 27 червня 2007 року №1154915, а також два вирок за сукупністю ч.2 ст.175 і ч.1 ст.366 КК України від 15 жовтня 2007 року №1176857 та від 21 липня 2010 року №11253789 винесені Вінницьким районним судом.

Узагальнення практики розгляду судами кримінальних справ про невиконання заробітної плати, стипендій, пенсій чи інших установлених законом виплат проведено суддею Верховного Суду України О.Ф.Селівонюк та головним консультантом управління узагальнення судової практики О.С.Іщенко засвідчило наступне: „... зі злочинів, вчинених за сукупністю з невиконанням заробітної плати, найбільше поширені злочини, передбачені статтями 172, 212, 364 та 366 КК, але й у цих випадках однакової практики щодо кваліфікації дій винних осіб немає. ... Безпідставну невиконання заробітної плати не можна кваліфікувати за ст.172 КК, оскільки відповідальність за такі діяння передбачено спеціальною нормою – ст.175 КК.” [26].

До зазначеного слід додати, що автори науково-практичного коментарю до Кримінального кодексу України під загальною редакцією М.О.Потебенька, В.Г.Гончаренка зауважують наступне: „Нецільове (тобто не за призначенням) використання зазначених коштів в залежності від конкретних обставин (джерел коштів, мети використання тощо) може кваліфікуватися додатково за іншими статтями Особливої частини Кодексу. Злочин вважається закінченим з моменту фактичної умисної безпідставної невиконання грошових сум хоча б одній особі. Кількість осіб, чиї конституційні права порушено внаслідок вчинення злочину, конкретна сума невиконаних грошових коштів на кваліфікацію вчиненого не впливають. Ці обставини в сукупності з іншими можуть бути враховані при призначенні судом покарання.” [11, с.180].

Отже, враховуюче все вищезазначене в цій частині нашого дослідження щодо зв'язку нецільового використання зазначених коштів із вчиненням інших

злочинів можемо зазначити, що може мати місце така кваліфікація за сукупністю злочинів: ч.2 ст.175 КК України і ст.ст.191, 210, 212, ст.212¹, 364, 366, 367 КК України. Необхідно також зазначити, що відповідна сукупність все ж таки найчастіше зустрічається з ч.1 ст.175 КК України.

Аналіз вироків у Єдиному державному реєстрі судових рішень (<http://www.reyestr.court.gov.ua>) показав, що вирoki за ч.2 ст.175 КК України становлять близько 2-х відсотків від загальної кількості вироків за ст.175 КК України. Зазначене може лише свідчити про складнощі в розумінні правоохоронними органами та суддями цієї кваліфікуючої ознаки.

Висновок. Перш за все, не зважаючи на чисельні спроби декриміналізувати ч.2 ст.175 КК України та невеликий відсоток практики по ній, вважаємо за доцільне з метою недопущення порушення конституційних прав громадян зазначену частину ст.175 КК України залишити в чинній редакції.

По-друге, даний злочин є злочином з формальним складом і не потребує при кваліфікації встановлення суспільно небезпечних наслідків і причинного зв'язку між ними та діянням.

По-третє, в даній роботі зроблено висновок про недоцільність на сьогоднішній день введення в Кримінальний кодекс України такої обтяжуючої кваліфікуючої ознаки як „тяжкі наслідки” без проведення відповідного обґрунтування. Вважаємо, що проект Закону України „Про посилення відповідальності за несвоєчасну виплату або безпідставну невиплату заробітної плати, стипендії, пенсії чи інших встановлених законом виплат” від 14.05.2008 реєстр. №2473 мав також недолік в тій частині, де формулювання нової кваліфікуючої ознаки „спричинило тяжкі наслідки”, яка є з матеріальним складом, пропонували доповнити до вже існуючої ч.2 ст.175 КК України з формальним складом. Вважаємо, що в такому випадку, враховуючи ступінь суспільної небезпеки вчиненого діяння та для зручності кваліфікації, його слід було б виділити окремо як особливо кваліфікований, а саме додати новою частиною з відповідною санкцією, як тяжкий злочин.

Вчетверте, під нецільовим використанням коштів призначених для заробітної плати, стипендії, пенсії та інших встановлених законом виплат

розуміють їх використання на будь-які цілі не пов'язані з вказаними виплатами.

Вп'яте, якщо нецільове використання зазначених коштів було пов'язане із вчиненням іншого злочину може мати місце така кваліфікація за сукупністю злочинів: ч.2 ст.175 КК України і ст.ст.191, 210, 212, ст.212¹, 364, 366, 367 КК України. В зазначений перелік не може бути включена ст.172 КК України, адже ст.175 КК України є спеціальною відносно неї.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України: прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 року (із змінами та доповненнями) // Урядовий кур'єр від 13.07.1996, №129-130.
2. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 №2341-III (із змінами та доповненнями) // Голос України від 19.06.2001, №107.
3. Лихова С.Я. Злочини проти громадянських, політичних та соціальних прав і свобод людини і громадянина за Кримінальним кодексом України (теоретико-правове дослідження): дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.08 / Лихова Софія Яківна. – К., 2006. – 529 с.
4. Топчій В.В. Кримінально-правова характеристика невиконання заробітної плати, стипендії, пенсії чи інших установлених законом виплат (ст. 175 КК України): дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Топчій Василь Васильович. – К., 2009. – 271 с.
5. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України: У 2 т. – Т. 1 / За заг. ред. П. П. Андрушка, В. Г. Гончаренка, Є. В. Фесенка. – 3-тє вид., перероб. та доп. – К.: Алерта; КНТ; Центр учбової літератури. – 2009. – 964 с.
6. Андрушко П.П., Стрижевська А.А. Злочини у сфері службової діяльності: кримінально-правова характеристика. Навчальний посібник. – К.: «Юрисконсульт», 2006 – 342 с.
7. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / За ред. М.І.Мельника, М.І.Хавронюка. – 8-ме вид., перероб. і доп. – Х.: Фактор, 2011. – 1280 с.
8. Кримінальне право України: Особлива частина : підручник / Ю.В.Баулін, В.І.Борисов, В.І.Тютюгін та ін.; за ред. В.В.Сташиса, В.Я.Тация. – 4-те вид., переробл. і допов. – Х.: Право, 2010. – 608 с.

9. Уголовный кодекс Украины: Научно-практический комментарий/ Отв. ред. Е.Л.Стрельцов. Издание четвертое, переработанное и дополненное. – Х.: ООО «Одиссей», 2007. – 872 с.
- 10.Кримінальний кодекс України: Науково-практичний коментар / Ю.В. Баулін, В. І. Борисов, С.Б. Гавриш та ін.; За заг. ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – Вид. третє, переробл. та доповн. – Х.: ТОВ «Одіссей», 2007. – 1184 с.
- 11.Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. Особлива частина / За ред. М.О. Потєбенька, В.Г. Гончаренка. – К. : Форум, 2001. – 942 с.
- 12.Кримінальне право України: Особлива частина: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. освіти / М. І. Бажанов, В. Я. Тацій, В. В. Сташис, І. О. Зінченко та ін.; За ред. професорів М. І. Бажанова, В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – К.: Юрінком Інтер; Х.: Право, 2002. – 496 с.
- 13.Панкратова О. В. Невыплата заработной платы, пенсий, стипендий, по-собий и иных выплат (ст.145-1 УК РФ): уголовно правовой и криминологический аспекты : автореферат дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / О. В. Панкратова ; Московская государственная юридическая академия им. О.Е.Кутафинна, Кубанский государственный ун-т. – М. : МГЮА им. Кутафина, 2012. – 32 с.
- 14.ICFTU Campaign on the Non-Payment of Wages in Russia. – Access mode: <http://www.warwick.ac.uk/fac/soc/complabstuds/russia/campaign.doc>.
- 15.ILO. International Labour Conference. Session (91;2003;Geneva) [Reports]. – Geneva : ILO, 2003. Report 3 (P. 1B) : Protection of Wages: Standards and safeguards relating to the payment of labour remuneration. – Geneva : ILO, 2003 – xi, 346 p. – ISBN 92-2-112874-1.
- 16.Александров Ю.В. Кримінальне право України: Заг. частина: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Ю. В. Александров, В. А. Клименко. – К.: МАУП, 2004. – 328 с.
- 17.Висновок Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України від 02.07.2013 року на проект Закону „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо кримінальної відповідальності за невиконання заробітної плати, стипендії, пенсії та інших установлених законом виплат)”. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=45641&pf35401=268781>.
- 18.Льїна О.В. Кримінально-правова характеристика кваліфікуючих ознак корисливих злочинів проти власності : Автореф. дис... канд. юрид. наук:

- 12.00.08 / Ільїна Оксана Валеріївна ; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2007. – 18 с.
19. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад, і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
20. Олейнічук О.М. Об'єктивна сторона складу злочину, передбаченого ст.175 КК України / О.М.Олейнічук // Юридична наука. – 2014. – №10. – с.152. – С.62-73.
21. Проект Закону України „Про посилення відповідальності за несвоєчасну виплату або безпідставну невикплату заробітної плати, стипендії, пенсії чи інших встановлених законом виплат” реєстр. №2473 від 14.05.2008. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=32459&pf35401=122093>.
22. Висновок Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України від 31.05.2008 року на проект Закону „Про посилення відповідальності за несвоєчасну виплату або безпідставну невикплату заробітної плати, стипендії, пенсії чи інших встановлених законом виплат”. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=32459&pf35401=123296>.
23. Пропозиції та зауваження Верховного Суду України на проект Закону „Про посилення відповідальності за несвоєчасну виплату або безпідставну невикплату заробітної плати, стипендії, пенсії чи інших встановлених законом виплат”. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.scourt.gov.ua/clients/vs.nsf/81b1cba59140111fc2256bf7004f9cd3/9362db8d6fb8122bc2257494004722f8?OpenDocument>.
24. Соктоева Е. И. Уголовная ответственность за невыплату заработной платы, пенсий, стипендий, пособий и иных выплат (по материалам судебной и прокурорской практики Уральского, Сибирского и Дальневосточного федеральный округов) : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Соктоева Евгения Игоревна. – М., 2005. – 187 с.
25. Гронская Н. Ю. Преступления в сфере оплаты труда и социальных выплат по уголовному законодательству Российской Федерации [Электронный ресурс]: ст.145.1 УК РФ: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. – Москва: РГБ, 2007. – 199 с. (Из фондов Российской Государственной Библиотеки).
26. Лист Верховного Суду України „Практика розгляду судами кримінальних справ про невикплату заробітної плати, стипендій, пенсій чи інших

встановлених законом виплат” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/%28documents%29/B08D02CC46B1B6D4C2257B7C004271B7>.

Олейнічук О.М. Кваліфікуючі ознаки складу злочину безпідставної невиклати заробітної плати, стипендії, пенсії чи інших установлених законом виплат

У статті досліджується кваліфікуючі ознаки складу злочину щодо безпідставної невиклати заробітної плати, стипендії, пенсії чи інших установлених законом виплат.

Ключові слова: кваліфікуючі ознаки складу злочину, невиклати, заробітна плата, стипендія, пенсія, інші установлені законом виплати, соціальний захист.

Олейничук А.Н. Квалифицирующие признаки состава преступления безосновательной невыплаты заработной платы, стипендии, пенсии или других установленных законом выплат

В статье исследуется квалифицирующие признаки состава преступления относительно безосновательной невыплаты заработной платы, стипендии, пенсии или других установленных законом выплат.

Ключевые слова: квалифицирующие признаки состава преступления, невыплаты, заработная плата, стипендия, пенсия, другие установленные законом выплаты, социальная защита.

Oleinichuk O.M. The qualification signs of corpus delicti of groundless non-payment of wages, stipends, pensions and other payments established by the law

In the article is researched the qualification signs of corpus delicti under Article 175 of the Criminal Code of Ukraine concerning of groundless non-payment of wages, stipends, pensions and other payments established by the law.

Key words: qualification signs of corpus delicti, non-payment, wage, stipend, pension, other payments established by the law, social protection.